

Perusmuistio; Asetusehdotus Euroopan naapuruusvälineestä ja Euroopan alueellinen yhteistyö – tavoitteesta tuettavia kauden 2014-2020 yhteistyöohjelmia koskevista ja ohjelman täytäntöönpanon häiriöiden vuoksi sovellettavista erityissäännöksistä

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio on antanut 22.7.2022 lainsäädäntöehdotuksen (COM(2022) 362 final). Ehdotusta on käsitelty neuvoston työryhmässä 8.9.2022.

Komissio ehdottaa muutosten hyväksymistä kiireellisenä siten, että poikettaisiin kansallisille parlamenteille varatusta 8 viikon käsittelyajasta.

Neuvoston mandaatti ehdotuksesta on tarkoitus hyväksyä Coreperissa 21.9.2022. Jäsenvaltioille ehdotetaan asian hyväksymistä komission ehdotuksen mukaisena, edellyttäen että Euroopan parlamentti hyväksyy ehdotuksen myös muutoksitta. Neuvoston puheenjohtajavaltion mukaan Euroopan parlamentti on ilmaissut valmiutensa hyväksyä komission ehdotus muuttamattomana ensimmäisessä lukemisessa.

Kiireellisen käsittelyaikataulun johdosta asia saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi tällä E-selvityksellä. Asiasta lähetetään viipymättä myös perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

Suomen kanta

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission ehdotuksen.

Valtioneuvosto haluaa varmistaa, että Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyksen vaikutukset ulkorajaohjelmiin osallistuneisiin suomalaisiin toimijoihin ovat mahdollisimman vähäiset ja 2014-2020 ohjelmat voidaan saattaa hallitusti loppuun.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä unionin yhteisiä toimia Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyksen vuoksi avun tarpeessa olevien sotapakolaisten auttamiseksi sekä Ukrainan ja Moldovan tukemiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksessa annetaan kohdennettuja muutoksia kauden 2014-2020 lainsäädäntöön, johtuen ennen kaikkea Venäjän Ukrainaan kohdistuvasta hyökkäyksen aiheuttamasta häiriötilanteesta ohjelmien toimeenpanolle ja vaikutuksista unionin itäisillä alueilla, mutta myös COVID-19 pandemian pitkittyneistä vaikutuksista.

Komission ehdotus koskee yhteensä 13 rajat ylittävän yhteistyön ohjelmaa (ENI CBC) ja kahta valtioiden välistä ohjelmaa joita on kaudella 2014-2020 rahoitettu unionin naapuruusinstrumentti ENI:stä. Suomen osalta kyseessä ovat kolme Venäjän kanssa toteutettua ulkorajayhteistyöohjelmaa (Kolarctic, Karelia ja Kaakkois-Suomi – Venäjä ENI CBC –ohjelmat) ja Interreg Itämeren alueen ohjelma.

Komissio ehdottaa, että nykyisen sääntelyn mukaisesta vaatimuksesta ohjelmista rahoitettavien toimenpiteiden rajat ylittävälle vaikutuksesta ja kumppanuudesta luovutaan. Tämä mahdollistaa ulkorajayhteistyöohjelmien hankkeiden loppuunsaattamisen ilman venäläisiä kumppaneita. Lisäksi ehdotetaan, että nk. johtavalla tuensaajalla ei olisi velvoitetta toimia koko hankekumppanuuden puolesta. Samoin vaatimuksesta rahoituksen maksamisesta ainoastaan johtavalle tuensaajalle ehdotetaan luovuttavaksi.

Ehdotus määrittelee uudelleen ohjelmien takaisinperintäprosessin, sisältäen hanketoimijoiden, hallintoviranomaisen ja jäsenmaiden vastuut ohjelmatoiminnan häiriötilanteessa.

Lisäksi ehdotus sisältää joustoja Ukrainan ja Moldovan kanssa toteutettaville yhteistyöohjelmille. Näiden maiden kanssa toteutettavien ohjelmien EU-osarahoitusosuus ehdotetaan nostettavaksi 100 prosenttiin ja toimenpiteitä kohdistettavaksi sotaa paenneiden ihmisten avustamiseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 178 artiklaan, 209 artiklan 1 kohtaan ja 212 artiklan 2 kohtaan. Ehdotuksen hyväksymisestä päätetään tavallisessa lainsäädäntömenettelyssä (määräenemmistöpäätös).

EUT-sopimuksen 209 artiklan 1 kohta ja 212 artiklan 2 kohta muodostavat oikeusperustan Euroopan naapuruusvälineelle, ja saman sopimuksen 178 artikla muodostaa oikeusperustan Euroopan alueelliselle yhteistyölle (Interreg). 209 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen kehitysyhteistyöpolitiikan toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet, jotka voivat koskea kehitysmaiden kanssa toteutettavia monivuotisia

yhteistyöohjelmia tai aihekohtaisia ohjelmia. Unioni tekee muiden kolmansien maiden kuin kehitysmaiden kanssa taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä 212 artiklan mukaisesti. Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät Euroopan aluekehitysrahastoa koskevat soveltamisasetukset tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan.

Komissiolle ei ehdoteta toimivallan siirtoa.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan oikeusperusta on asianmukainen. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksessa on kyse oikein mitoitetusta ja kohdennetusta poikkeuksesta Euroopan naapuruusvälineen ja koheesiopolitiikan varojen käytölle, joka on tarpeen Venäjän sotilaallisesta hyökkäyksestä tapahtuneiden ohjelmien täytäntöönpanoa koskevien häiriöiden korjaamiseksi ja oikeusvarmuuden antamiseksi ohjelmia hallinnoiville jäsenvaltioiden viranomaisille. Valtioneuvosto pitää ehdotusta suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteen mukaisena.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Ehdotusta käsitellään Euroopan parlamentin ulkoasianvaliokunnassa (AFET). Esittelijänä toimii Michael GAHLER (EPP).

Odottaa ensimmäistä lukemista.

Kansallinen valmistelu

Alue- ja rakennepolitiikan EU4-jaoston kirjallinen menettely 15.9. – 16.9.2022

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole vaikutuksia EU:n talousarvion sitoumusmäärärahoihin, ohjelmakaudeksi 2014–2020 myönnettävän rahoituksen enimmäismääriin ei ehdoteta muutoksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM (2022) 362 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM erityisasiantuntija Tuulia Väliheikki p. 0295 047 286
 TEM Neuvotteleva virkamies Petri Haapalainen p. 029 506 4922
 etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/503/2022

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet**Viite** Napsauta tähän ja kirjoita viite